ԱՐՇԱԼՈՅՍ—ՇԱԲԱԹ ԹԻՎ—168 ՀԱՄԱՐ ՇԻԹԵՍ 8—ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ—1856

ՄԷՇՄԱՐԻՏԱԼՑԸ

ՀԱՅԱՏԻՍ

Իշխող Մեծավուայը Հասմարիս։ հեր հանիթա Ճուամաս Էյրթիեսի կիւնլէրի տողբիլաճաք ապր։

Սենեսի բեշին օլարաք Դայիմէ 140 մանէն ագճէ 120զբշ.

Ամիսը պոլորը քէզալիք » 75 » » 65 –

Իւչ պոլորը քէզալիք » 40 » » 35 –

Վէ պիր նուսխասը . . . . . 3 –

Տաշրա ար իշլուն պէհեր նուսխասունա 20 փարա քօսիա մասրաֆը զամմ օլունուր։

Իլանաթը պէհեր սրրասը պիր սէֆալիգ 60 փարա

Իքի սէֆա իշլուն պէհեր սէֆաբնա . . 40 »

Իւչ սէֆա իշլուն պէհեր սէֆաբնա . . 30 »

Իւչ սէֆասան գիսասէ օլան։ վէ գայէթ ուզուն իլա. նամ իշլուն այրըճա բասմալիգ օլունուր։

Տաշրատան կելեն մէքթուպ վէ իլանաթը քօսիա մէսարիֆլէրի։ կէնտիրէնլերին իւզերինէ օլսուզա. պու մահալաթ պէյան օլունուր։

ՈՒՍԱՐԱԿ ԲՕԼԻԹԻԿԻՅԷ, ՊԷԼԷՏԻՅԷ, ՎԷ ԷԼՄԻՅԷ

ՎԷ ՄԷՎԼԱՏԸ ԵՎ ՓԱՓԱՍԸՆԸ ՍԱՅՅԻԴԻՅԷ ՄԻՒՍԱԼԻԳ ՂԱԶԷԹԱՆ

ԱՍԻԹԱՆԷ 8 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ

Պու էանատէ պիւԹիւն Եւրոպանին նազարը ալդգալմէը, Բարիս միքէալէմէ մէճլիսի իւզերինէ պուպ, ֆագաթ պու մէճլիսին խապերի, Ամիթանէտէ հեր մահալէսէն էվվէլ սայլուլուզունան, Եւրոպասան ղեկաեմբերին 7 սինէ գատար կէլէն սօն զազէթալէրը տախի, անճագ պու միքեալէմէնին աշբաճաղընը խապէր վէրէպիլիպ, ֆագաթ նէ վագրիթ պուշլանաճագ, նէ գատար սիւրէճէք։ վէ նէ նէթիճէ պուլանաճաղընա տայիր հէնիւզ պիր էֆքեար պէյան իսէմ միշ օլուսգլարընասան, վէ պու մասատէի միւհիմմէսէն սօղրա տրգգալմա շայէան օլան, Միշիլեա իսմիթիլալը։ վէ Նէօշամէթ վէ Ամէմ ճէնկի վուգամաթլար տախի գէլդրէսէ պէյան օլունմուշ օլսուզունան։ պու սէֆա մէվսիմ բօլմիթիգյէ խիւլասասընա հաճէթ կէօրիւնմէմիշ պիր։

Ֆրանսըզ վէ Ռուսիա սէֆիրլէրինին, մէսէլէի հազրէտէն սօլայը պապը Ալիսէ պիր միւզէքքէրէթ թագտիմ իմթիքլէրի, վէ ճէվապընա մունասիբ զամանը օլսուգլարը կէշէնտէ իֆատէ օլմասը։ Պու միւզէքքէրէնին սէբէթը բէսմիյէսի թրիսմէթ զազէթասընա տէրճ օլունմուշ վէ օնուան ալարագ սայրը զազէթալէր տախի տէրճ իթմիշ տիրլէր։

Վագթիւ հալ բօլմիթիգասընա նազարէն, պու միւզէքքէրէնին բէք չօղ է հէմմէթի օլսուզունան թէրճիւմէսի վարագամըզա տախի տէրճ օլունուպ, լաքին սահիհ բէսմի սիւրէթ միսիլ, եօղսա զազէթարէրին իճտիսատը տրը, պունա տայիր հէնիւզ պիր իմանգիգ սէժիմը եօք տուր։

Սէ-ռէեռը դ-ղ**էրէյը ռէ-դիյէ։

Պիր Ռ-ճիգ ղազէթայը Թէրէ-ռիյէ։

Սէթպուսա մունֆասիլմէկ զ օլան հաշէմէթլու իմբէրատոր հազրէտէրի, ամթի իւզէրը մէվսուլ կէլէն խյզահաթ վէ թաֆսիլաթը, թէրճիմէսը հազրէթը Սաարբազամիտէն մանթըսպ օլունմասընը, մուխլիսէրինէ թէնպիհ պույուրմուշտուր տրը։

Պէրլինճի։ Պէսարապիա հուտուսունին թէսվիրէսի մասատէսի։

Պապը Ալի, պու Պէսարապիա հուտուսի թէսվիրէսի մասատէսինին, Բարիստէ աշբիմասը թասմիմ օլունան միքեալէմէ մէճլիսինէ գարարկիր օլմասընա բազը մղտրը, եօղսա, Ֆրանսա վէ Ռուսիա տէվլէթլէրի, Եւրան ատասընին վէ Թուռնա ազգընատա օլան Տէլիա ատասարընին մէրքէզինի, ակվէթը Ալիսէյէ թէմին իթթիֆաքլարի հալտէ։ պապը Ալի ատրագ թէրատիը հազրէթը Սաարբազամիտէն պիրէր ճէվապ վէրիլմէսինի, զնյրտէ մունհարրիրլիլ իմզա էլէրիլը մանթըսպ իսէրլէր։

ԹՈՒՎՆԷԼ, ՊՈՒԹՆԷՖ

Մէսէթրիա զապէթալէրի, պու միւզէքքէրէի եաղանա չըգարըպ, եաֆուտ հիչ օլմազ իսէ Ռուսիա վէ Ֆրանսըզ էլչիլէրի իլէ պիրլիքտէ վէրիլմիշ օլսուզունու գատար թիմէյիպ, հալատա սահիհ պիլէ օլսա, մատամքի տէվլէթը Ալիյէ, տուէլը մունահիտէ պէյնինտէ զուհուրա կէլէն մունարազայը խօտ պէ խօտ թէսվիյէ իմթիյիպ, ճիւմլէնին իմթիֆագընա իհտալէ իմթիշ տիր, պու հալտէ մի վէզքքէրկյը մէզքիւրէնին հիչ պիր էհէմմիյէթի գալմազ տէրլէր, վէ պու տախի քէքտէ պօշ միւթալաա տէյիլ տիր։

ՀԱՎԱՏԻՍԱԹԸ ԷՃՆԷՊԻՅԷ

ՌՈՒՍԻԱ։ Մէվսաթօփոլտա էօլէն Ռուսիա ատքէրի վէ զապիթանը իլչիւն Մէվսաթօփոլ մէզարիսթանընտա պիր տիքիլի թաշ վազ օլունմասը Ռուսիա հիւքիւմէթի վէ ահալիսինին էմէլի օլուպ, պունա ագճէ տախի թափրանպրընան, էէրիւն օրուզատա ալթը եիւզ պին ռուպլիի թէճամուզ իմթիշ տիր։ Պու ագճէ տիքիլի թաշա բէք չօղ կէլմիյէն, պունուն եէրինէ մէզարիսթանք մէզպուրատէ պիր միւզէյէն քիրիսէ եաբըլըպ, տէրուն սիեահ մէրմէր իլէ գաբլանարագ, ի զէրինէ էօյէն քեաֆֆէի զապրթանին խմէրի ալթուն եապը իլէ հէքք օլունաճագ մը։

ԱՒՍԹՐԻԱ։ Էսթրիա իմբէրատրու հալա Իթալիա էյալէթլէրինի ատալաշմագտա օլուպ, հէր եէրտէ քօնիմիգատա գատահալթլարը աֆվ իտէրէք, վիրիյէ զապթ օլունմուշ օլան մալէրինի քէնտիսէրինէ պաղըշլայարագ, վէ սայրը խայրաթ վէ սէվապլար իշլէյէրէք քէնտիսինի ահալիյէ տէրէճէյի իֆրաթտա սէվքիրմիշ տիր։ Իմբէրատրու միւշարալէյհէ Իթալիա ահալիսի թէրքիճնատան կէօսթէրիյէն բէսմի վէ ղայրը բէգմի իհթիրամաթ վէ թատալիմաթըն ճէատմէթինէ նազարէն զանընը ատճիզանէ միզ իւզրէ եագընարատա հիչ պիր Ամէրիկա իմբէրատրու Իթալիա գրիթասընատա, ահալիսէն պէօյլէ պիր թաքթիֆ վէ թէվէճճիհ հէ մազհար օլմամըշ տրը։

— Իթալիա պաշ գումանտանը օլան Մարէշալ Բասէյէի, կէչմիշտէ վէ վագթը հալտէ գումանտա իլ զէրինատէ օլան սէրասքէրլէրին էն միւսին վէ խյնթիարը օլուպ պու սէնէ տօգատան էքի եաշընա կիրմիշ տիր։ Միւշարալէյհ, Մէսթրիա իմբէրատրուճանա իսթիֆասընը վէրմիշ իսէ տէ, գապուլ օլունմասան էվվէլ քէնտիսինէ պիր էէնի շէրէֆ վէ շէօհրէթ տահա վէրիլմէսի միւթալաա օլունմագտա պուլունմուշ տուր։

ԲՐՈՒՍԻԱ։ Բրուսիա գրալը, Նէօշամէթ իւզերինէ օլան հուգուգատա միքիրէսինի իպգա իմթիքք իւզրէ, տուէլը մունազզամայը Եւրոպայա պիրէր գրիթա միւզէքքէրէյը բէսմիսէ կէօնտէրիպ, պիր միքտալէմէ մէճլիսի թէրթիպի իլէ թէսվիյէսինէ հիմմէթ օլունմասընը մանթըսպ իսլէմիշ տիր։ Պաղը բիսլիյէթէ նազարէն Բրուսիա գրալընէն պու իսթիտասը գապուլ օլունուպ, Նէօշամէթ մէսէլէսի Եւրոպա մէսէլէսի օլարագ Բարիս մէշվէրէթինէ եահուտ պաշգա պիր միքտալէմէ մէճլիսինէ իհտալէ գրլընաճագ մը։

Ֆրանսատան կէլէն խապէրլէր տաճագ մը։

Օվիշէրի ճիւմհուրու թէրաֆընատան Բարիսէ կէօնտէրիլէն ճէնէրալ Տիֆուրուն, Օվիշէրիյէ ամանէթինի պէյան իսթիպ, իմբէրատոր Նաբօլէոնուն, Բրուսիատան զիյատէ, Օվիշէրի բօլմիթիգասընա մէյտալ պուլունուզունու իֆատէ իսէրլէր։ Վէ Օվիշէրիսէ հալա ճէնկ թէատրիքէաթընա տէվամ օլունմագտա տուր։

ՆԱՒՕԼԻ։ Նաբօլի գրալը Ֆէրտինանտո հազրէթլէրինին սիւնկիւ եաբասը ան պէ ան էյիլէնմէքտէ օլուպ, վիւճիւտէ պիր թէհլիքէսի գալմամըշ տրը։

— Նաբօլի հիւքիւմէթի իտարէսինէտէ օլուպ, մէմալիքինին պիր նըսֆը օլան Միշիլեա ատասընտա, Բալերմո չէհրի ճիվարլէրինտէ, հիւքիւմէթ գարշը պիր գաչ եէրտէն թուզեան վէ իխթիլալ զուհուր իթմիշ տիր։ Նաբօլի տէվլէթինէ խասմ օլան զազէթալէր, պու իխթիլալէ իֆրաթ ճէսարէթ վէրիպ, թուզեանը տէվայինէսի իլէ միւշահէտէ իթմիշլէր տիր, անճագ հավատասթը սահիհէյէ նազարէն, պու իխթիլալ ու ֆագթէֆէք քէօյ վէ գասապա ահալիսինին պիրէր բարչա շամանթարը օլուպ, շիմտիրիք հէր մահալտէ հիւքիւմէթին հիմմէթի իլէ պաստրբըմըշ տրը։

Պաշգա տրը, պիւթիւն Միշիլեա ատասը պիրտէն այաղա գալգար իսէ, պու հալտէ, զորպա կիրու հինին, պաղը էճնէպի տէվլէթլէրտէն իմտատ պուլաճագլարընա տախի իւմիտ իսէնիլէր վար տրը։ Հաթտա Ինկիլիզլէր Միշիլեա վէ Ֆրանսըզլար Նաբօլէյէ ատքէր տէօքէճէքլէր սէպլէրիտէ չըգմըշ տրը։ Պու ճիւմլէ իլէ շիմտիքի

հալտէ պէօյլէ ումումի պիր Թուղեան ալամէԹի կէօրիւնմէյիփ, Նաբօլիտէն տախի միւտտարը քիֆայէ տաքէր կէօնտէրիլիփ, զապԹանտան չիւպհէլի, վէ հիւքիւմէԹին էմնիյէԹինէ շայեան օլմայանլէր տախի Թէպտիլ օլունմաշլար տըր։

— Նաբօլի մէսալէհի իչիւն, պիւրիպիրինէ պէնզէր վէ մուղայիր պին տիւրլիւ հավատիսլէր վէ խապէրլէր վար տըր զաղէԹալէրտէ։ Ճիւմլէսինին էֆքէսարը իքիսէ Թագսիմ օլունուր, պիր Թարաֆըն զըմմընտէ Նաբօլի գըրալը իլէ Նիհայէթ ատյանտամայարագ, Ինկիլիզ վէ Ֆրանսըզա մուԹլագա պիր Թարզիյէ վէրէճէք տիր։ Տիկէրլէրինին զըմմընտէ, Նաբօլի գըրալը, պիր խալԹ բայը, էսկի բօլիԹիգասընտան այրըլմայաճագ տըր։ պու զըմմընտէ օլանլէր շու հիքեայէյի նագըլ իտէրլէր։ Բարիստէ մուգիմ Նաբօլի էլչիսի Բրէնս Անթօնինի Ֆրանսա խարիճիյէ նազըրը Քօնթ Վալէվսքի իլէ վէտաա իԹտիքտէ, Քօնթու միւշարիլէյհ էլչիյի հիւսնի մուամէլէ վէ նէզաքէԹլէ գապուլ իտիւփ ինշալլահ եագընտա գըլԹաա տէվլէԹէյնին հուսուսու խալիսէԹի Թէձտիտ օլուր վէ սիզլէրի տախի Թէքրար աւ Բարիզտէ կէօրիւրիւզ տէմիշտէ, Նաբօլի էլչիսի շու վէճհ իլէ ճէվապ վէրմիշ տիր։ "Պու "պապտէ, ԹէնպիհիւլԹ, Ֆրանսա վէ "ԻնկիլԹէրրատան զուհուր իտէճէկ "տիր, եօգսա գըրալըմըզ Ֆէրտինան"տօտան պէօյլէ պիր հարէքէթ մէ"մուլ օլունամազ, քէզալիք պիր իւ"չիւնճիւ տէվլէԹին Թէտախիւլիւ"նիւ գապուլ իԹմէսինի տախի մէ"մուլ իտէմէմ"։ Աւսթրիա Թէրաֆընտան կէլէն խապէրլէր, պունուն մուղայիրի օլուպ, Նաբօլի գըրալընըն պու մէրԹէպէ ԹէնպիհիւլԹ կէօսԹէրէճէյինէ տախի իհԹիմալ վէրմիյօրլար։

ԱՃԷՄ։ Աճէմտէն կէլէն հավատիսլէր տըգգաԹէ շայեան տըր։

Ինկիլիզլին իրանը հարպը իւզէրինէ Աճէմ տէվլէԹի բէք չօգ տիւշիւնտիւքտէն սօնրա, Ինկիլիզ իլէ ձէնկ իԹմէյի գապուլ իԹմէյէ մէճպուր օլմուշ տուր։ Պունտա զաղէԹալէր իքի սէպէպ պէյան իտիւպ, զաննըմըզճա իքիսի տախի մուհագգագ տըր։ Պիրիսի Աճէմ տաքէրինին Հէրաթ Թէրաֆընտա ֆիւԹուհաԹտան ֆիւԹուհաթէ էրիշմէյի Բատիշահըն տօղրու իւէրիւմէսի վէ պունտան հասըլ օլան ձէսարէԹ, իքինճիսի վէ տահա զիյատէսի Բուսիանըն Թահրիքինէ համլ օլունուր, վէ պայը Թահրիրաթէ նազարէն, Բուսիա չաուշլարը վէ կիզլի մէմուրլէրի, Աճէմ ահալիսի վէ տաքէրինի օլ միքտար Ինկիլիզ ալէյհինէ ատավէթէ Թահրիք վէ տավէԹ իԹմիշ տիր քի, Աճէմ շահը պու ձէնկի իԹմէքտէ, Թախիրինտա գալաճաղը տախի իհԹիմալ չիւպհէլի տիր։ Չիւնքի Աճէմտէ հէր շահզատէ օլարագ, Թախիրա չըգմազ էմէլինտէ օլան Աճէմ շահզատէլէրի հիչ պիր վագըԹ էքսիք օլմամըշ տըր։

Լաքին Բուսիա բօլիԹիգասը տէսիսէլէրինէ վագըֆ օլմագ իչիւն, աԹի իւզէրը խուսուսաԹ տախի կէրէկի կիպի տըգգաԹէ շայեան տըր, շէօյլէ քի, Բուսիա տէվլէԹինին Աճէմ իլէ եօԹէտէն պէրիւ պու հուտուտա մուարազասը օլուպ, զանըմըզճա Բուսիա տէվլէԹի էնտաատէն պու մուարազայը պիլա Թէսվիյէ պըրագմըշ տըր, վէ էլինտէ տայիմա Աճէմին պաշըն պիր գըյմէԹ գօբարմագ իչիւն պիր Թէհտիտ ալէԹի տիր։ Բուսիա տէվլէԹի, Թէմամ Աճէմին Ինկիլիզէ պօզուշաճաղը պու էսնատէ, պու հուտուտ մուարազասընը մէյտանէ չըգարըպ, պունուն Թէսվիյէսինի չապուքլըգլա մաԹլուպ իԹմէքտէ պուլունմուշ տուր։ Պունտա Բուսիանըն պիր գաչ ֆիքրի օլապիլիր քի․ քէշֆ իտէպիլտիկիմիզ գատարընը զիքր իտէլիմ։

Եւէլ Բուսիանըն միւրատը Աճէմտէն եէր գազանմագ իսէ պունտան զիյատէ մինասիպ վագըԹ օլամազ, չիւնքի Աճէմ տէվլէԹի հալի իսէ իքի պէօյիւք տէվլէԹէ գարշը գօյամայաճաղընտան, վէ Ինկիլիզ ձէնկինտէն կէրի տէօնէմէյէճէյինտէն, մուԹլագա Բուսիայա միւսաահէքեարլըգ կէօսԹէրէճէք, հուտուտ մուարազասը տախի Բուսիանըն մաԹլուպը իւզրէ Թէսվիյէ օլունաճագ տըր։ Իքի էյէր Բուսիա տէվլէԹի Ինկիլիզէ պիր խուսումէԹ կէօսԹէրմէք իսԹէր իսէ, էսնէ պունտան մինասիպ պիր վագըԹ օլամազ, չիւնքի Բուսիա տէվլէԹի Ինկիլիզէ սիւրէԹլէ պարըշըգ օլուպ վէ ալէնէն ձէնկ աչմագ տախի, գուտրէԹ վէ ուսուլինէ կէլմէտիկինտէն չիմտի պու հուտուտ Թէսվիյէսի վէսիլէսի իլէ, Աճէմ հուտուտունէ քիւլլի տաքէր, ձէպխանէ, վէ լէվազըմաԹ Թէրաքիւմ իԹտիրէպիլիր վէ իԹտիրմէլի իքէն պունլար իսԹէմէյի մանէ եանի Աճէմին Հէրաթ կիԹմէսինէ մանի, Աճէմ իլէ պիրլէշիպ, Ինկիլիզէ գարշը գուլլանապիլիր, վէ Ինկիլիզ տէվլէԹի տախի չիւնքի հալէ Բուսիայա պիր սէրզէնիշ իտէ պուլամազ, չիւնքի հէր նէ վագըԹ Բուսիայա պու Թէտարիքաթ մէյէ սիւալ օլունսա, Աճէմ իլէ օլան հուտուտ մուարազասընըն Թէսվիյէսինի էօնէ սիւրէճէք տիր, վէ պիր միւսաատէ տէվլէԹէ գարշը, հուտուտինի Թէսվիյէ իԹմէք սէլահիյէԹի եօգ տուր տէնէմէզ։ ԻհԹիմալ տըր տահա պաշգա ֆիքիրլէր տէ օլապիլիր քի վագըԹ պիզէ պէյան իտէճէք տիր։

Աճէմին պաշընտա պիր պէլա տախի, Մասգաթ խանըմըն պու էսնատէ գըլտըղը պիր նէվ Թազէ բօլիԹիգա տըր։

Մասգաթ խանըմը Արապիսթանտա, վէ Պասրա քէօրֆէզինին սաղ Թէրաֆընտա քէօրֆէզինին աղըզընա եագըն բուհանի վէ ձիվարընի պիր Իրաք հիւքիւմէԹի տիր, վէ վագԹիլէ ԲօրԹուգալլըլար, Ինկիլիզլէր, Վէնէտիքլիլէրտէն բէք չօգ Թալանլար կէօրմիւշԹէն սօնրա, Նիհայէթ սօնէլի պիր վէրկի իլէ Աճէմ հիմայէԹի ԹահԹընտա պուլունմուշ տուր։ Պու հիւքիւմէԹ, Պասրա քէօրֆէզինտէ պիր գաչ իչէ ճաղար տասալարա տախի մալիք օլարագ տըր, Ինկիլիզ կէրէք պու տասալարտա վէ կէրէք Մասգաթըն տախի բէք գօլայ տաքէր չըգարապիլիր։ Մասգաթ, Հինտիստանըն պիր պէօյիւք իսկէլէսի օլտուղունտան իկօրիւնիւր քի, ախզը իԹմա մինասիպԹի իլէ Ինկիլիզլին նուֆուզ վէ Թէսիրի պու ձիվարլարտա Աճէմլէն զիյատէ պիր էհէմմիյէթ քէսպ իԹմիշ տիր։ Չիւնքի Աճէմ մէմուրլարը պու տէֆա Մասգաթ խանըմըն էաիսա հաքիմինի տախի սըգըշԹըրըպ, Ինկիլիզ գարշը Թէտարիք օլունան ձէնկ սաքէր վէ ալէԹ վէրմէսինի մաԹլուպ իԹմէքտէ, Մասգաթ խանը գարշը կէլիփ, Աճէմ հիւքիւմէԹինի տախի ԹանըմամազլըգԹա կէօսԹէրմիշ տիր։

Մասգաթլըլարըն մէզհէպի, սիւննի, եանի տէվլէԹի Օսմանիյէնին մէզհէպինտէն օլուպ, վէ չըմտիքի Մասգաթ խանը տախի 1580 տէ մէրհում իւչիւնճիւ սուլԹան Մուրատ հազրէԹլէրինին իւք էվէլ Մասգաթ խանը նասըպ իԹտիկի զաԹըն նէսլինտէն պուլունտուղունտան, խանը միւշարիլէյհ պու իքի խուսուսու վէսիլէ իտէրէք, պու տէֆա Աճէմ հիւքիւմէԹինտէն խուրուճ վէ տէվլէԹը Ալիյէյի Օսմանիյէ հիմայէԹինէ տուխուլ իլէմիշ տիր վէ պունուն մուսաատէ րէսմիյէսինէ տախի Թէշէպպիւս իԹմիշ, զաԹը հազրէԹի Շահանէյի Խալիֆէ րուի զէմին, վէ սաիրի քեաֆֆէի միւսլիմին Թանըտըգլարընը խապաԹ իչիւն մուախխարէն Տէրսաատէյէ էլչի մախսուս տախի կէօնտէրմէքտէ պուլունմուշ տուր։

Մասգաթ մէմալիքի, տէվլէԹը Ալիյէ մէմալիքի օլան Արապիսթան գըԹաասընըն պիր ուճունտա պուլունտուղունտան, խանը միւշարիլէյհին Թէքլիֆի հէր վէճհ իլէ շայեանը գապուլ օլաճագ պիր էմր էյլէր տիր։

ՉԻՆՈՒՄԱՉԻՆ։ Պու մէմալիքտէն կէլէն խապէրլէր տախի կէրէկի կիպի մուհիմ տիր։ Չինլիլէր պիւյիւք Քանթօն լիմանընտա պիր Ինկիլիզ կէմիսի պասըպ, Թայֆալարընը բարչալամըշլար, կէմիյի եագմըշլար, վէ մալլէրինի եաղմա իԹմիշլէր օլմագ իլէ, Ինկիլիզ գօմօտորու Սիյմօր պու խապէրի ալտըգտա, էւրագ տա Հոնկ-Քօնկ լիմանընտա պիր Ֆըրգայը տօնանմա կէօնտէրիփ, օն իքի գատար վաբօր տահա մաԹլուպ իԹմիշ տիր։ Չինլիլէր Ինկիլիզլէրէ գարշը կէլէն Թարզիյէյի վէրմէտիքլէրի հալտէ, Ինկիլիզ իլէ ձէնկէ Թուղուշաճագլարընա հիչ շիւպհէ եօգ տուր տէրլէր զաղէԹալէր։

— Պու սօն սէնէլէր պիւԹիւն ձիհանըն պիր զէլզէլէ տէվրի օլտուղունտան, Չինումաչին մէմալիքի տախի պու աֆէԹտէն գուրԹուլամամըշ տըր։ Սեպտեմբերին 14 իւնտէն 18 ինէ գատար, պիր գաչ տէֆա շէտիտ զէլզէլէլէր օլուպ, սօն կիւնիւ Բէքինին ձիվարընտա օլան Եուշինկ շէհրի օն գատար գարյէ իլէ եէր իլէ եէքսան օլուպ, խալգը նուֆուս Թէլէֆ օլունտուղտան սօնրա, իմբէրաԹօրուն պիր սարայի տըգգաԹ տախի էրգըրըլը ալԹընտա գալմըշ տըր։

— Պու սէնէ Չինտէ օլան չայ վէ իպէք ախզուլաԹալարըն ձէսամէԹի հիչ պիր վագըԹ կէօրիւլմէմիշ չէյ տիր տէնիյօր։

— Զօրպալար հէնիւզ էվվէլքի հալլէրինտէ օլուպ․ չէօյլէ քի նէ իմբէրաԹօր աքէրի պունլարը տաղըԹըպ վէ բէրիշան իտէպիլիփ, նէ տախի պունլար Բէքին բայիԹախԹընը պասըպ հիւքիւմէԹի տէյիշտիրէպիլմիշլէր տիր․ վէ մէսմուամէ նազարէն Թէրաֆէյն չօգ վագըԹ տահա պու հալտէ գալաճագ տըր։

Վագըթ վագըթ Պէյ օղլու ահալիսինի միւքէտտէր վէ պիհուզուր իտէն ամէշ վէ խըրսըզ պէկլէրինին միւտէքին մէրթէպէ ազ իւ խլաչէսինէ լազըմ կէլէն էսպապըն իսԹիհսալինէ հիւքիւմէթ Թէրաֆինտան սայ իւ իգտամ օլունտուղու մէմուլիւ, ահալի Թէրաֆինտան տախի պազը Թէրթիպաթը իհԹիմալիյէ իճրասը իլէ պիւԹիւն պիւԹիւնէ հիւքիւմէթէ պար օլմամագ իւզրէ, պու մազուլէ աֆաԹըն պիհամիհի Թասալա էօնիւնիւ քէսիլմէյէ տէլալէԹ իտէճէք պազը ուսուլ վէ Թէսապիրին Թէֆէքքիւր վէ մուԹալասը իչիւն, Պէյ օղլու սաքինէլէրինտէն օլան միւլքէԹլէր Թէրաֆինտան պազը միւթէտէ իւր զէվաԹ ինԹիխապ օլունուպ, հէր ախշամ կիւնտէրի պիր մահալէ Թօփլանարագ, հալի վագըԹընտա սաԹ վէ Թուլումպա Թէտարիքի, վէ մահալլաԹըն իտարէ վէ գունտագճըլարըն էմնիյէթի իչիւն լազըմ կէլէն պու ումուրու խայրիյէ իւզէրինէ միւշէվիրէլէրի Թամամ օլունմուշ, վէ պու պապտէ էհլ իւ իրպապ վէ միւրուէԹքեար օլան զէվաԹը սայիրէ Թէրաֆընտան տախի հէր նէ իսԹիտաատ վէ իրզահաԹ վագի օլուր իսէ քէմալը մէմնունիյէԹլէ գապուլ օլունաճաղը տախի իասաԹէն պէյան օլունմուշ տուր։ Պէօյլէ պիր ումուրու խայրիյէ միւսաատէ չալըշանլարա քէմալը մուվաֆֆագըյէԹ Թէմէննի, վէ շիւքրանիյէԹ իզհար իտիւպ, վէրէճէք գարարլարընը տախի մէմնունէն զաղէԹամըզա տէրճ իԹմէքլիկի Թահիւր իտէրէք իսիմլէրինի տախի պէր վէճհի աԹի պէյան իտէրիզ։

Ռում միլլէԹինտէն ինԹիխապ օլունան զէվաԹ։

Մուսիւ Յօվթօր Սթէֆանաքի։
Թօտօր մուսիւ Թէօտարի։

Էրմէնի միլլէԹինտէն ինԹիխապ օլունան զէվաԹ։

Կէօզճի օղլու Ճիվանաքի աղա։
Զուպուգճեան Պէտրօս աղա։

Էրմէնի Գաթօլիկի միլլէԹինտէն ինԹիխապ օլունան զէվաԹ։

Սամանձեան Միքրիչ աղա։
Էպուլլահեան Միքայէլ աղա։

Հալէպլի միլլէԹինտէն ինԹիխապ օլունան զէվաԹ։

Նասրի Չէլէպի Հալա։
Ճուզէբօ Չէլէպի Պօսա։
[illegible]

ՀԱՎԱՏԻՍԱԹԸ ՄԻՒԹԷՆԷՎՎԻՅԷ

ՀԱՊԷՇԻՍԹԱՆ։ Հապէշիսթան իւզէրինէ բէք ազ մալիւմաթըմըզ վար տըր։ Պու մէմլէքէթին Աֆրիգա գըԹասընտա, վէ Նիլ նէհրինին սաղ քէնարընտա վաքի էյալէթլէրի օլուպ, իքի միլեոնտան զիյատէ միլէթ գատար ահալիսի վար տըր տէրլէր ձօղրաֆիա եազանլար։ Էվվէլտէն պիր պէօյիւք վէ միւսթագիլ հիւքիւմէթ իսէ տէ, չիմտիլէրտէ բարչալանըպ, շէֆլէր վէ հաքիմլէր իտարէսինտէ վէ Մըսըր հիւքիւմէթի հիմայէթինտէ պուլունմուշ տուր։ Հապէշլիլէրին մէզհէպի տախի, Գըպթ քիլիսէսի ուսուլու իւզրէ Խրիսթիանլըգ մէզհէպի իսէ տէ, իւզէրինտէ Խալտ վէ բութբէրէսթլիք տախի վար, վէ Խրիսթիանլար պիր գաչ գըրը տիլմայտա մէզհէպ տասըլար։ Պունլարըն ախլաքլարը, ադէթլէրի, ադէթ Թօգաթ վէ էֆալլարը քէօթիւ վէ ձարիյէ կէօզի ասմագ ախլաքսըզլըգտան իպարէթ տիր։ Հէր նէ հալ իսէ, Ինկիլիզ միսիօնէրլէրին պուրալարա գատար կիտիւպ բրօթէսԹանլըգ ինշա իԹմէքլէրինտէն մի օլա, եօգսա պաշգա պիր տախիլի մուարազատան մի օլա, պիր գաչ սէնէ պէրիւ պու մէմլէքէտ պիր պէօյիւք իխԹիլալ զուհուր իտիւպ, պիրի պիրինի գըրմագտա օլտուգլարընտան, Մըսըր վալիսի տէվլէթլիւ բաշա հազրէթլէրի պուրալարա պիր մըգտար աքէր կէօնտէրմէք գայտընտա պուլունմուշ իտի։ Անճագ մուրատը մէզհէպ մաամուսինէն իւերիւ կէլմէ պիր քէյֆիյէթ օլտուղունտան, Ահրամա մուճիպ Դէվլէթի բաթրիքի պուլունան զաթը տախի էվէլճէ Հապէշիսթանէ կէօնտէրիփ, Թէսքին վէ Թէսլիյէ իԹմէսինի տախի Թամամ իԹմիշ իտի։

Սու ախիրէն վարիտ օլան հավատիսաԹէ նազարէն, Հապէշլէրին հաքիմի, մուտայիքէհ Դէվլէթի բաթրիգինէ պիր նամէ եազըփ, Հապէշիսթանէ կէլմէսինի, վէ բուհանըն պաշգա հիչ պիր խուսուսա միւտախէլէ իԹմէսինի Թէնպիհ իտիւփ, ախնէ մէյէ կէլտիքի հալտէ, կըլմա կըլմա օլաճաղընը տախի պէյան իԹ-

միշ տիր ։ Մումայիլէյհ Պըլթի բաթրիգի , միւշարալէյհ Միւսիւ վալիսի հազրէթլէրինին էմրինէ իմթիսալէն Հապէշէ կիտէճէյինաէն , պու վէճհ իլէ մէքս օլունուդուգու սըրա , վալիի միւշարալէյհ հազրէթլէրի մէմալիքի մէզքիւրէյէ ասքէր կէօնտէրէճէք մի , կէօնտէրմէյէճէքմի հէնիւզ սուրէթը սահիհէտէ մալիւմ օլամամըշ տըր ։ Պազը րիվայէթէ նազարէն միւշարալէյհ հէմ ասքէր կէօնտէրիպ վէ հէմ քէնտիսի տախի պէրապէր կիտէճէք տիր , տիկէր րիվայէթէ նազարէն , միւշարալէյհ սիւզզալ Հապէշէ կիտմէյիպ , համթա Ըսիթանէյէ պիր եօլճուլուգ իմթէսինէ բէք չօգ իհթիմալ վէ թէտարիքէսէ վար տըր տէնիյօր ։

— Պու տէֆա Թէրաքքի հազրէթը Շահանէտէն , Միքքէ շէրիֆի սիատէթլիւ Շէրիֆ Ապտուլմէթա պին Աունի հազրէթլէրինէ Մէճիտիյէ Նըշանը զիշանընըն , միւճէվհէրլի օլարագ պիրինճի րիւթպէսի իլէ պըրլանթալը պիր գըլըճ , վէ միւշարալէյհին մախտումլէրի մէճլիսի վալա ազասընտան Շէրիֆ Աբտուլլահ բաշա հազրէթլէրինէ քէզալիք Նըշանը մէզքիւրուն պիրինճի րիւթպէսի , վէ տիկէր մախտումլէրի Շէրիֆ Հիւսէյին էֆէնտիյէ միրմիրանըգ , վէ տիկէր Ապտուլլահ էֆէնտիյէ միրի լիւ մէրալըգ , վէ 4 ինճի մախտումլէրի Շէրիֆ Մահսուր էֆէնտիյէ , Մէճիտիյէ Նըշանը զիշանընըն իւչինճի րիւթպէսի թէվճիհ պույուրուլմուշ տուր ։

— Կէչէն հաֆթա , Ըսթանպօլ քէօյիւնտէ միւգիմ , Ըրուսիա էլչիսի ճէնէրալ Իկնաթիէֆին զէվճէսի օլտուղու խանէյէ խըրըզ կիրիպ , միւշարալէյհին ճէվահիրի Նըշանլարընը , սաաթընը , վէ պիր միգտար էշյաիսընի թաշըր չալմըշլար տըր ։

— Պէյօղլու զապթիյէ լէրինէ մէավինէթ իթմէք իւզրէ գարագօլլարա էքի նիւզ նէֆէր նիզամիյէ ասքէրի տահա իլավէ գըլընտըղը կէչէն իֆատէ գըլընմըշ իտի , պու տէֆա պիր օ գատար տահա իլավէ օլունուպ , Պէյօղլու նիզամիյէ գարագօլլարը տախի քէօփրիւյէն միրի լիմա իլէթիլիւ Մէհէմմէտ բաշա գօմանտասընա վէրիլմիշ տիր ։ Ըսքիրի մէրգումէ , զապթիյէ նէֆէրաթը իլէ կէճէ կիւնտիւզ գօլ տօլաշմագտա օլտուգլարընտան , խըրսըզլար վէ եան քէսիճիլէր վէ սայիր էհլը ֆէսատ օլան քէսան տախի կէրէյի կիպի նօգսան պուլմայա պաշլամըշլար , վէ օլ վէճհ իլէ տէվլէթլիւ Մէրասքէր բաշա հազրէթլէրինին պու հիմմէթլէրի ճիւմլէնին շիւքրանիյէթինի մուճիպ օլմուշ տուր ։

— Մէվսիմսիզ լիմանընտա պաթըրլան կէմիլէր իւզէրինէ , զայէթալէրտէ չօգ վէճհ իլէ եազըլը տըր ։

Պաթըրըլան կէմիլէրտէն պու անէտէք եալընըզ պիր գըլթադը , եանի Փէրսօնէզ Թայֆը օլունան վափօր խըրտաճ գըլընմըշ տըր ։

Պաթան էսէթմիշ գըլթա կէմիլէրտէն , եալընըզ աթի իւզլէր կէմիլէրին չըգմասընա իմքեան վար տըր ։ Կէքէն կէմիլէրինտէն , Խալէտիւ , վէ Պօնէպիհ վէ վափօրլարտան , Վէլօսիւր , Պէրաղազ · Կրօնօնլէր , Օխէա , Պըրիմ , վէ Թէօրը (Գաալը Ըտանէդ) ։

— Իզմիրտէ մէշհուր օլան հայտուտ գաճըլըճը Եանինին , Թէրսանէի ամիրէ զընտանընտան գաչտըղը պազը զէթթալէրտէ եազըլը իսէ տէ , աշիքեար եալան օլուպ , գաճըրճը Եանի հալա Թէրսանէտէ , տիկէր բըրանգալէմալէրտէն այըրճա պիր մահալտէ զընճիրլէր իչինտէ պաղլը օլարագ , տէմիր մահֆազա իչինտէ կիտի տիր ։ Վէ քէնտիսի հալա գուվվէթլի , շիշման , վէ իշթահը զայէթ աչըգ իսէ տէ , տէմիրլէրինի գըրմագ տախի , պիր վաքըթ չէքիճինէ միւհթաճ տըր ։

— Տըրըլլու ճէզիրէսինին Լարնագա լիմանընտա , պիր տէհշէթլիւ գազա տահա վագի օլուպ , հազ Թալյանըն Լիսայէթի իլէ պու մէմլէքէթ տահա պէօյիւք պիր քէտէրտէն խէլաս օլմուշ տուր ։ Շէօյլէ քի , ալաֆրանկա նոյէմպէրին եիրմի եէտինճի ախշամըը սաաթ ծ տուլարընտա պիր քիւչիւք ճէպխանէ , տէրունինտէ եիրմի վարիլ պարութ վէ եիւզ էլլի սանտըգ տօլուսու խարթուճ օլտուղու հալտէ , հէր նասըլ իսէ ալէշ ալըպ , եիրմի գատար խանէյի եէր իլէ եէքսան վէ եիրմի , եիրմի պէշ նուֆուս Թէլէֆ ինէ տախի մուճիպ օլմուշ տուր ։ Պու քիւչիւք ճէպխանէյէ եագըն , պիր պէօյիւք ճէպխանէ տահա օլուպ , պու ճէպխանէնին իւզէրինէ տախի քէօզ , վէ եանմըշ համլէլար տէօքիւլմիւշլէրինտէն հէր քէս պուրանըն տախի Թուշթուշաճաղընը ֆէնա խաքէր գաչմայա պաշլամըշլար , վէ հազ Թալյանըն Լիսայէթի իլէ պիր գաչ ճէսուր վէ ֆէտաքեար քիմսէլէր զուհուր իթմէմիշ օլսա իհթիմալ տըր պու ճէպխանէ տախի բաթլըյըպ , Լարնագա պիւթիւն պիւթիւնէ եէր իլէ եէքսան օլուրմըշ ։ Իսմիթա Թայլալ Փօլյան նամ քիմսէնէ , Խամիյէթ զայրէթի իլէ եօգըլմըլարըն իչինէ կիրիպ , վէ եօլիւլէրի վէ եարալըլարը պիւդարըն ալթընտան չըգարըպ , խալըմա քիմսէլէրի բէնզէրի մէվթան խէլաս իլէտի , միւսիւ Փօլյանըն եօմրիւ հէր ան Թէհլիքէտէ իտի , պիր ալ սօնրա Տըրըլլու խանէտանընտան հաճի Լօտէր էֆէնտի նամ քիմսէնէ տախի պունտան ճէսարէթ ալըպ , վէ իւրքէթ վէ զայրէթինտէն միւսմէր օլան պիր Թագըմ էհլը սէվապ քիմսէլէր տախի արգասընա գաթըլըպ , միւլի կէօրիւլմէմիշ պիր ղայրէթ վէ ճէսարէթլէ պէօյիւք ճէպխանէյի ամէշտէն , վէ Լարնագա չէհրինի խարապիյէթտէն խէլաս էյլէտիլէր ։ Իտթէսի կիւնիւ Տըրըլլու մութասարըֆը Օսման բաշա հազրէթլէրի , պիրէր իլթիֆաթնամէ իլէ կէրէք մումայիլէյհ հաճի Լօտէր էֆէնտիյի , վէ կէրէք Թայլալ Փօլյանը պաշգա պաշգա Թալթիֆ իտիւպ , հագգլէրինտէ Թէվէճճիւհաթը սէնիյէ վէ միւքեաֆաթը Ալիյէյի տալէթ իթմիշ օլտուգլարը պէյան իլէմիշ տիր ։

Սուտան , ալթէշտէն , եանընըզ պիր նուֆուս , պիր էտնիյէ գուրթարան քիմսէլէր , սայէյը սէնիյէ տէ նէվ պէ նէվ միւքեաֆաթէ մազհար օլտուգլարընտան , զէվաթը մումայիլէյհիւմիւն պու հարաքէթը խայրիյէսի , հէր հալտէ նէզարը տէվլէթը Ալիյէտէ շայեանը բէսէնտ վէ իսթիհսան օլարագ , քէնտիլէրինին տախի նայիլը միւքեաֆաթ օլաճագլարը շիւպհէտէն միւսթաղնի տիր ։

— Ռուսիա տէվլէթի Նէզտինտէ , տէվլէթը Ալիյէնին պէօյիւք էլչիսի օլան տէվլէթլիւ ուտուհէթլիւ Մէհէմմէտ բաշա հազրէթլէրի , կէչէն ճիւմա էրթէսի կիւնիւ Բէթրօպուրղ ճանիպինտէն , Թիֆլիզտէ Թարիգի իլէ Սոհթանէյէ վիւրուտ պույուրմուշլար , վէ խաքիպայը հազրէթը Շահանէյէ եիւզ սիւրմիւքէն սօնրա , պապը Ալիյի Թէշրիֆ , վէ մէճլիսի Թանզիմաթ րիյասէթի մագամը Ալիլէրինէ տէվամ պույուրմայա պաշլամըշլար տըր ։

— Թէրսանէյի ամիրէնին Ալնալը Պափագ Թէրաֆքընտա Թաշ գըզագ իւզէրինտէ պիր միւտտէթտէն պէրի ինշա օլունմագտա օլուպ , մուախխարէն բէսիւքէյի հիւմայիւ խիթամ օլան Փէթհիյէ նամ էիւզ իւչ Թօփլու վէ վափուրը գարագ , կէչէն բազար կիւնիւ սաաթ սէքիզի ծն տագիգէ կէչէրէք բույի տէրեայէ Թէնզիլ գըլընաճաղընտան , վիւքէլայը տէվլէթը Ալիյէ , վէ սիւֆէրայը տուէլը էճնէպիյէ վէ միւթէպէրանը սայիրէ մահալը մէզպուրէ տավէթ պույուրուլմուշլար իսէ տէ , գարարը մէզքիւր սաաթ պէշի չէյրէք կէչէր բաաէլէրինաէ էնկէլլէրտէն գուրթուլուպ , վէ գըզագտան գայըպ , քէնտի քէնտինէ իւչ սաաթ էվվէլ ատնիյէ էնմիշ տիր · վէ համտ օլսուն կէրէք կէմիյէ վէ կէրէք էթրաֆընտա օլանլէրէ , վէ կէրէք տէնիզտէ պուլունան գայըգլարա պիր պէօյիւք քէտէր վագի օլմամըշ տըր ։

Պատէհու զաթը հազրէթը Շահանէ Թէրսանէյի ամիրէյի Թէշրիֆ , վէ պիր միգտար արամ վէ իգամէթ , վէ վիւքէլա վէ մէմուրինի տէվլէթը Ալիյէ , վէ սիւֆէրա վէ միւթէպէրանը տուէլը էճնէպիյէի Թալթիֆ , վէ Թէրսանէճէ Թէզքէքիւր օլունան պիր Թագըմ Նիզամնամ ինշամ վէ սայիրէնին իհսանընա միւսաատէ պույուրուլտուգտան սօնրա , պիր մէմունիյէ սէրայը ալիլէրինէ ավտէթ պույուրմուշլար տըր ։

— Սէֆայինին պու վէճհ իլէ քէնտի քէնտիլէրինէ ինմէսի , կէրէք Աւրօբատա , վէ կէրէք պու ճանիպտէ նա մէչհուլ պիր չէյ տէյիլ իսէ տէ , պու Փէթհիյէ խըմինտէ օլան տիկէր պիր գարագ տախի վագթըլ իլէ եինէ պէօյլէ էնտիշէ օլունտուգտան , խաթըրա կէլմէյէրէք , ճիւմլէնին թաճիւպինէ մուճիպ օլմուշ տուր ։

— Սէֆինէյի մէզքիւրէնին վափօր մաքինալարը Լօնտրատա հազըր օլունտուգունտան , էվվէլ պահարտա գատար եէրան տօնանմըլըգ , Ինկիլթէրա ճանիպինէ կէօնտէրիլէճէք տիր , վէ պու վէճհ իլէ կէլէճէք սէնէ զարֆընտա տէվլէթը Ալիյէնին իւչ գըթա վիւսալը իքի ամպարլըը վէ իւչ գըթա տախի պէօյիւք ֆըրգաթլըյը պուլունաճագ տըր ։

— Ըսթանա ճանիպինտէն , Թէրաֆըմըզա չօգ վէճհ իլէ եազըյօր տըր ։ Կալաթայի մաալի միւլթէզիմիֆէսինին Թահգիգ վէ Թէճէսսիւսիւզըմընտա ճանիպի պապը Ալիտէն մէմուրու մախսուս Թայէին պույուրուլան իգթիտարլըլ Ալիլյամին պէյ էֆէնտի հազրէթլէրի , Ըտանայէ Թէշրիֆ վէ իւչ կիւն արամ վէ իգամէթտէն սօնրա Մարաշ Թէրաֆընտա ազիմէթ իլէմիշլէր տիր ։

Միրի մումայիլէյհ , չէնտ կիւն տախի Մարաշ ճանիպինտէ արամ իտիւպ , պէլտէի մէզքիւրէ վիւճուհինտէն ծն գատար զէվաթ վէ էանաֆտան տախի էլլի քիշի պէրապէր ալըպ մազպուրը էյալէթ օլան Ըտանա պէլտէսինէ կէթիրմիշ , վէ ճիւմլէ մէճլիսինտէ վալիի պէլտէ տէվլէթլիւ Հաճի Քեամիլ բաշա հազրէթլէրի հուզուրունտա , Ինկիլիզ գօնսօլօսու տախի հազըր օլտուղու հալտէ մուաքէմէլէրինէ մուպաշիրէթ օլունմագտա օլուպ , սայէյը ատալէթվայէյի ճէնապը միւլքեանէտէ , չուգուգլարընը պիլ հագգանիյէ բույէթ օլունաճագը էմր էզհէր տիր ։

Վալիի էյալէթ միւշարալէյհ տէվլէթլիւ Հաճի Քեամիլ բաշա հազրէթլէրի էյալէթ տէ գաննայը վիւզէրայը տէվլէթլէրի ալըքէն , էշֆագը ճէլիլէյի հուգուգ չինասը վէ ատալէթ պէրվէրի իլէ մէմուն վէ մահթէմիֆ պիր զաթ իլէ Իսլամ վէ Խըրիսթիյան քէաֆֆէյի սունուֆու ահալի մէմնուն վէ մէսրուր պույուրա կէլտիքլէրինտէն , պու վէսիլէ իլէ մէրգումանըն տուայը խայրիյէլէրի վէ շիւքրանիյէթը մէֆրուզէլէրի տախի խասսէթէն վիրտ օլունուր ։

— Էտհէմ շահը Թէրաֆընտան Փրանսայա պէօյիւք էլչի Թային օլունուպ մուվագգաթէն Ասիթանէտէ իգամէթ իթմէքտէ օլան Փիրուզ խան հազրէթլէրի , Էտհէմ իլէ Ինկիլիզ տէվլէթի նէզտինտէ զուհուրա կէլէն միւնազաա հագգընտա Ինկիլիզ սէֆիրի Լօրտ Րէտքլիֆ հազրէթլէրի իլէ բէք չօգ րէսմի միւքեալէմէլէր իթտիքտէն սօնրա , պիր Նէթիճէյի խայրիյէյէ մուվաֆֆագ օլամատըղընտան , վուգուհալը տէվլէթինէ պէյան իթմէք իւզրէ , Թէհրան իւզէրինէ մախսուս Թաթար չըգարըպ , քէնտիսի տախի Փըրանսայա սէֆէրի ազիմէթ իթմէք իւզրէ եօլ Թէտարիքաթընտա պուլունմուշ տուր , վէ Փրանսըզ տէվլէթի միւզէյյէն վափօրլարընտան Լօան նամ վափօր , միւշարալէյհին մայէթինէ վէրիլմիշ տիր ։

— Բարիսէ աշըրըճա միւքեալէմէ մէճլիսինէ տէվլէթը Ալիյէ սէֆիրի իչիւն ճանիպի պապը Ալիտէն վէրիլէն Թալիմաթը , կէչէն բէնչէնպէ կիւնիւ Րէշիտ բաշազատէ Ալի պէյ հազրէթլէրի , Բարիսէ կէօթիւրմիւշլէր տիր , վիւքէլայը տէվլէթը Ալիյէ Թէքրար մէճլիս օլուպ , ալիւմնամէ սէֆարէթնամէյէ պաշգա վէ տահա պազը Թալիմաթլար տախի կէօնտէրիլմիշ տիր ։

— Կէչէն ճիւմա կիւնիւ , վէ բազար կիւնիւ Մալիյէ խազինէսի ճէվիլէսինտէն , Պարութա բէխաչարընտան եէթմիշ պին քէսէ ագճէ տահա խաթիրրագ օլունմուշ տուր ։

— Էէրլի էսնաֆըն , էսնաֆ Թէզքիրէ վէ Իհթիսապ վէրկիլէրի օլուպ էճնէպիտէն օլանլէրտէն պու անէտէք պու մագուլէ վէրկի վէ Թէզքիրէ մաթլուպ օլունմամըշ իսէ տէ , պունտան պէօյլէ էճնէպիլէրտէն տախի էսնաֆլըգ իտէնլէրէ , էսնաֆճա մասլահաթլարտա Թէպաայը տէվլէթը Ալիյէ մուամէլէսի օլունաճաղընտան , պու խուսուսուն Թանզիմ վէ Թէսվիյէսի վէ կէօրիւլ նիզամը վէ սաիրէ իչիւն պիր գօմիսիօնու մախսուս Թէշքիլ օլունուպ , աղալարընխափ չու վէճհիլէ պէյան օլունմուշ տուր ։

Շէհր Էմինի , Հիւսամ էֆէնտի ։ Մէճլիսի վալա ազասընտան Մուսթաֆա էֆէնտի , Թէլէղրաֆ մէմուրու Մէհէմմէտ էֆէնտի , Թէրճիւմէ օտասը մէմուրլարընտան Սահակ Ապրօ էֆէնտի , Թիճարէթ մուավինի Խալիլ էֆէնտի ։ Մուհասէպէճի Շաքիր էֆէնտի , Մալիյէ մէճլիսի ազասը Ասըմ պէյ , Շէհր էմինի մուավինի Րէֆիգ պէյ , Հիւսէյին էֆէնտի ։ Էվգաֆտան պիր մէմուր , վէ սայիր պիր գաչ ազալէր ։

— Ճումա կէճէսի սաաթ իքի գարարլարընտա Սամաթիատա աքէթ բազարընտա , պիր տիւքեանտան գալքէն աթէշ զուհուր իլէ իւչ տիւքեան եանարագ պասըրըլմըշ տըր ։

ՊԻՐ ՏԷՄԻՐ ԵՕԼ ԻՃՐԱՍԻՆԷ , ՏԷՎԼԷԹԸ ԱԼԻՅԷՆԻՆ ԻԼԱՆԸ ։

ԱԼԷՆԷՆ ՄԻՒԶԱՅԷՏԷՅԷ ՇԱՐԹԼԱՐ ՎԷ ԳԱՐԱՐ ։

Իւնճի ։ Պու տէմիր եօլուն իմալը իւնճէքի մէնֆաաթի պէշֆի իւրդամ օլուպ մէսարիֆաթը ինշայէսի տախի պէշ վէ գատար ... նօքրա , պու մէսարիֆ հէր նէ մէպլաղ պալիդ օլուր իսէ , տէվլէթը Ալիյէ Թէրաֆինտան սէնէվի եիւզ տէ պէշ ֆայիզի Թէմին գըլընաճագ տըր ։

Ի-ԼԻՆՃ-։ Պու տէմիր եօլուն ինչասթքնա խմթիմալ օլունմագ իւզրէ Պարնա վէ Շումլա ճիվարլարընաա քնային տէվլէթ օրմանլարընաան, պէտէ հավա օլարագ քէրէսթէ քէսմէք իւզրէ գամբանիայա սէլահլէթ վէրիլմէճէք տիր։

Տեօրթ-ԼԻՆՃ-։ Պու տէմիր եօլուն իմրար իսէճէյի մահալլէրտէն, իչլէնմէմիշ օլարագ տէվլէթին էմրէքը օլան թօփրագլար, պէտէ հավա օլարագ գամբանիայա թէլք օլունմագ տիր։ Էհէ տընաան միւլքիւ օլանլարա տախմէրի օլան նիզամախ մուճիպինճէ պիրէր ֆիսախ գամ օլունուպ, պէտէլի քէշինէն գամբանիա թէրաֆընաան իմմա օլունարագ, տէմիր եօլա մալ օլմագագ տիր։

Պէշինճի։ Պու տէմիր եօլուն ինչասը վէ իչլէթիլմէսի իչուն թաշքաստան հէր նէ ալաթ, էտէվաթ, մաքինա վէ քէրէսթէ ճէվլա օլունուր իսէ, պունարին հիչ պիրինտէն կիւմրիւք ալընմայաճագ տիր։

Ալթընճը։ Պարնա իթթիսալինտէ օլան կէօրէ, տէնիզ լիմանը իթթիէք, տէվլէթը Ալեքսէնին թաամիմանընտան օլուպ, պու լիման հէմ զայէթ վասի հէմ զայէթ էմին պիր լիման օլաճագ տիր։

Էլեվինճի։ Պալատէ մէզքիւր իմ թիազամ վէ մուգավէլաթ ճանիպի տէվլէթը Ալեքսէտէն պիլ իսվա գամբանիա թէրաֆընա թէսլիմ օլունուրզու հալտէ, գամբանիանըն իչ պու տէմիր եօլա սարֆ իսէճէյի, վէ տէվլէթին սէնէվի եիւզտէ պէշ ֆայիզնի թէմին իսէճէյի մէպլաղ։ հէրնէկէ պալիզ օլուր իսէ, պու մէպլաղըն եիւզտէ էքիսի, թէմինաթ ագճէսի օլմագ իւզրէ, գամբանիա թէրաֆընաան խագինէյի ճէլիլէյէ բէշինէն վէ էմանէթ օլարագ թէսլիմ օլունաճագ տիր։

Սէքիզինճի։ Կէրէք մէզքիւր տէմիր եօլա, վէ կէրէք մէզքուր Պարնա լիմանընա սարֆ օլունաճագ, վէ տէվլէթ թէրաֆընաան եիւզտէ պէշ ֆայիզի թէմին գալընան սէրմայէ ագճէսինին ֆայիզի հէր նէյէ պալիզ օլուր իսէ, գամբանիանըն քեար վէ թիճարէթի պու ֆայիզին եէքիւնինտէն զիյատէ օլաճագ հալտէ, պու քեար վէ թիճարէթի, գամբանիայա թէսլիմ օլունմայուպ, էյէր տէվլէթը Ալեքսէ, թէմին իմթիազի եիւզտէ պէշ ֆայիզ իչինտէն խաղինէտէն ագճէ վէրմիշ իսէ, էվվէլ պէ էվվէլ խաղինէտին վէրտիյի պու ագճէ տէմիր եօլուն մեղքիւր քեար վէ թիճարէթինտէն թէքմիլէն էտա օլունաճագ տիր, վէ պու եիւզտէ պէշ ֆայիզ չըգարըգտան սոնրա ֆայդա քեար գալարզը հալտէ նրսֆը տէվլէթը Ալեքսէ վէ նրսֆը գամբանիայա թագսիմ գալընաճագ տիր։

Յօթ-ընճը։ Պալատէ մէզքիւր իմթիազամը մուտէթի ազգան սօգուղ սէնէ օլաճագ տիր։ Հէր հանկի գամբանիա քի, պունատան ազ միւտէթ, վէ տէվլէթը Ալեքսէ թէրաֆընաան թէմին օլունարագ ֆայիզին եիւզտէ պէշտէն աշաղըսընա, եախսա տէվլէթ տահա զիյատէ մէնֆաաթլու շարթլարա բաղլը օլուր իսէ ամ գամբանիաբարա թէրճիհ գալընաճագ տիր։

Սիւտէթը իմթիազամը մէզքիւրէ խիթամ պուլտուղու հալտէ, մէզքիւր տէմիր եօլ վէ պունա միւթալիք օլան քեաֆֆէյի ինչաաթ, պիր իսէճէթ մանթըգ օլունմայարագ տէվլէթը Ալեքսէնին ժալի օլաճագ տիր։ Մաքինա, արապա, վէ պունլարա միւթաալիք օլան ալաթ վէ էտէվաթը տախի մինասիպ պիր գըմմէթէ տէվլէթը Ալեքսէ ճանիպինտէն մուպայեա օլունաճագ տիր։ Շու գատար քի, պունա միւթաալիք օլան մուգավէլաթ, շիմտիտէն միւզաքէրէ վէ միւթալաա օլունարագ գանէմբաթցա բաղլը վէ տէրճ օլունաճագ տիր։

Ի՞Ն ԱՕՆ ԻԼԱՆ

ԷՐՄԵՆԻ ԳԱԹՈԼԻԿԷ ՔԻՆԻԼԷԹԻ

ԲԱԹՐԻԱՐՔԱՆԷՍԻՆԻՆ ԳԷՓԱԼԷԹԻ ԻԼԷ,

Պ՝ ԷՆԷ ԳԻԼԳԷՄԷԼԻՆ Ծ ՄԼԸՆՃԸ ԲԱԼՐ ՔՈՆՈ ՔԷՓԼԷՃԷ։

Ր Ի Ա Ն Գ Օ

Պիլէէթի պէշ զուրուշա վէ օն պիլէէթի ալանլարա պիր թանէ ֆասլա վէրիլէճէք։ Պու Լիանգօ օն հիսաէյէ թափսիմ օլատուղունաան օն նուսէրօ գազանաճագ տիր։ Իլք չէքիլէն նուսէրօ Սամանպօղ ճիվարը Ա. յիօ Ատէֆանօղ քէօյինէն Բաշա մահալլէսինտէ, տէնիզ գընարը վէ տէօրտ եօլ աղզը, քէօշէ պաշը միւթէաէր վէ հավասաք եէրտէ օրտագ զուրուշ 180000 տէյէրլի, ենէնի միւհքէմ վէ պահճէսի իչինտէ թամամը ատյու իլէ պէօյիւք պիր էվ գազանաճագ։ Էրինճի չէքիլէն պու թապրիֆ էտիլէն կիրի հէր պիր չէյի թըզգը չիֆթ եաբըլմըշ պիմթիշէք պիր էվ, Իւշինճա քէօշէ պաշընտա եալը, եիւզիւ 14, սօղագ եիւզիւ 20, ճէման 280 պաշըն օլարագ զուրուշ 30000 տէյէրլի պիր ապաս գազանաճագ։ Տէօրտունճիւ պունա պիմթիշէք սօղագ եիւզիւ 12 ատրինլիք 24, ճէման 288 պաշըն պիր ապաս գազանաճագ։ Պէշինճիսի պիր թապրաֆը պու ապասընա վէ պիր թապրաֆը պու էվլէրէ պիմթիշէք եիւզիւ 12, ատրինլիքի 24 ճէման 288 պաշըն պիր ապաս։ Ալթընճը զուրուշ 10000 գազանաճագ։ Եէտինճի զուրուշ 5000։ Սէքիզինճի զուրուշ 3000։ Յօգուզունճու զուրուշ 2000, վէ Օնունճու չէքիլէն նուսէրօ զուրուշ 1000 գազանաճագ տիր։ Պիշիէթլէր 150000 թանէ օլարագ սէնէի բուսի 1856 Դեկտեմբեր 16 արնտա բազար կիւնիւ սաամ եէսիտէ Պէյօղլունտա Միւսա Միշէլ Նատուն թէսամ բօսունտա օն իկի միւլիէպէր քիմսէլէր նէզարէթի իլէ չէքիլէճէք։ Պու կիւնէտէք պիլիէթլէր թէքմիլ սալմըսընա գալանլար քինտի հիսսապլարընա օլարագ միւսամաքիլ կիւնիւնտէ չէքիլէճէք տիր։ Լիվէր վէ արսասար հէօճէթլէրի վէ ադճէլէր Լրամէնի Գամբոլիք միլէթինին բամբիկ խանէսինէ եմանէթէն պրբագըմըշ օլուս զունատան. գազանան նուսէրօլարըն սահիպլէրի պիլէէթլէրինի կէօմիւրտիւքլէրի հալտէ աէրագագ պէտէլի թէսլիմ օլաճագ տիր։

Իշ պու բիանգօ պիլէէթլէրինին մէրքէզ Պէյօղլունտա թէքբէք ճիվարընտա Շըլէտ սէրայընըն գարշըսընտա, Ինտուզեան հիւրմէթլիւ Ընտոն ալանընը իգամէթ իմթիանի քիսարիր մալլագա տիր։

ԳԱՄԳԻՑՕ ՓԻՑԱԹԼԷՐԻ ԳԱՅԻՄԷ ԻԼԷ

ՄԱԱ ԸՍԿՕՆԹՕ

4 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1856

	Ղուրուշ
Լօնդրա օթուղ պիր կիւն վասէ	. . . . .
Քէզալիք 3 այ վասէ	157—156
Փարիս	215
Մարսիլիա	215
Ամստրտամ	. . . . .
Պէյնա	510—520
Թրիէսթէ	510
Լիվօրնո	. . . . .
Ջենովա. Լ. Ն.	. . . . .
Օսէսսա	. . . . .

ՄԵՍՔԻՒԻՔԵԱԹ ՓԻՑԱԹԼԷՐԻ ԳԱՅԻՄԷ ԻԼԷ

8 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1856

	Ղուրուշ
ՄէՀիսի լիրա ասկէրա	122¾—122¼
» 20 լիք կիւմիւշ	24⅜
Մէմլուհիի 20 լիք ալթընը	26½
Ամիկ ասլի	25½
Մահմուտիէ	108—110
Խայրիէ	34
Ճեմբիա ասլի	24
Մրսրը լիրասը	156
Ինկիլիզ լիրասը	135—134⅞
Ֆրանսըզ 20 ֆրանկլըգ	107—107¼
» 5 » կիւմիւշ	26¾
Բուսիա իմբէրիալ ալթընը	109½—109¾
» գարագոլանց	21⅜
Նէմչէ սօվրան ալթընէ	188
» գրիմից շարգը	63—63¼
» գուլդէն բիր	29
Սպանիա սոսպին ալթընու	425—430
» սիրէկլի բիրլ	31
ՄէՀամլոլ բուսիէ 5 բուսի տամ	45
Մահար զանաէզ 0/0 108 »	62¼
Եալոզզ » » »	70
Պէչիք եարըմլըգ 0/0 ակ	16½—16
Նէհմ Զարպխանէյի ամիրի 0/0 ակիս	8—8¼
» Մալեսի » 0/0 ակիս	8—8¼

ԷՄԹԱԱՑԻ ԷՃՆԷՊԻՑԷ

ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 8

	Ղուրուշ
ՔԻԼԼԻ ՇԻՓԷՐԻ	
Ինկիլիզ բրիմ 6—10 լիպրա գնթը	420—450
Լիվէրբուլ 10 » » »	390—400
Օլանտա սէպրու 6-10 » » »	420—450
Ամերիկա 8 » » »	390—400
Ֆրանսըզ միւշիմմալը 10 » » »	370—380
Ինկիլիզ թօզ » »	380
Օլանտա էքսթրա » » »	380
» պիրինճի » » »	375
» իքինճի » » »	370
» իւշիւնճիւ » » »	365
Ֆրանսըզ » »	365
ՏԻՄԻՐ	
Ինկիլիզ շէշիտ լամա սէօրմի քէօշէ	. . . .
եօ փալաք » »	82—85
Ինկիլիզ եարմա » »	90—95
» սաձ շէշիտ իկէ » »	110—115
» շեմպէր » դէնճոպ էր »	95—100
Մոսկով շէշիտ » »	160—170
ԳԱԼԱՑ	
Գարա գալ; Թամլա » »	1100
Լէվանէ » »	»
Գուլա » »	»
ԳՈՒՐՃՈՒՆ	
Ինկիլիզ » »	230
Ֆրանսըզ » »	» »
ՁԵԼԻՓ	
Պիր սըֆըր 0 » »	250
Իքի » 00 » »	. . . . .
ՍՈՒՍԱՄ	
Մարսիլիա շէշիտ » »	230—240
Ինկիլիզ » 40 օգկ սաբ պիր »	» »
Մոր պագամ » »	50—55
Սանթամարթա » » »	155—185
Ջանը գրիզիզ » »	55—60
Շամ ինկիլիզ » »	70—75
Կէօզ թաշը » » » օգկա	6—6½
ԳԱՖԵ	
Գաբա ֆինո 0/0 »	1000—1050
Իքինճի » »	900—920
Իւշիւնճիւ » »	780—800
ՁԻՎԻՏ	
Ինկիլիզ » »	115—135
Մատրաս » »	. . . . .
Գրբանզ » »	50
Պիսէր Լօնդրա Մարսիլիա »	9½—10
ՆԸՀԱՏԸՐ	
Ինկիլիզ » »	8½

Մրսրը դէնճոպ էօգ »	. . . . .
Թէնեքէ նէյան չիֆթ սանարգ	460—470
Ամերիկա բամ 1070 արմ 1 կալան	17—17¼
Ինկիլիզ »	18—18⅓

ԷՄԹԱԱՑԻ ՏԱԽԻԼԻՑԷ

ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 8

Թիֆթիք սէրէմ օգկա	32—33
Ֆիլիկ Լինգարէ »	. . . . .
Հէնրի »	7—7½
Պալ մամու »	29—30
Մաղը սիահ »	10—11
» սպիտակ »	8—9
Քիմիրկ եարրագ »	40—45
» սարը »	9—10
» ֆիտէ դէնճոպ էօգ »	4
Ամերիկ աձէմ » » »	7
Ամֆոն »	220—250
Սուսամ »	2¼—3
Խամ փամուգ Իզմիր »	9
» Տարսոնը Մերսին »	6—7
Սաղրը կէօնիւ »	10—11
Տօն եապը Ընտաօլու »	10—11
Մահմատիէ Ընտաօլու »	220
» Հալէպ »	190
Քէօք պօյա » գնթը	300
Փալամուտ գօրուգ »	55
» պըչանմըշ »	90
Եարագ Լուսէլի »	360
» Ընտաօլու »	320
» եայգանմըշ » օգկա	16—16½
Զիմիր ապաղա դէնճոպ էօգ »	. . . . .
» Ընտաօլու » » »	. . . . .
Թավշան տերիսի 0/0 ատէտ	140—230
ՀԱՅԻՐ ԻՓԷԿ	
Պուրսա սելլ թէքիֆ 610 արմ	. . . . .
Տէմիրճէ » »	550—560
Պիլէճիկ էվրաքը »	. . . . .
Կէմլէ » »	520
Իզմիր գրսա »	. . . . .
Ամասիա գրսա »	. . . . .
Ասա բաղրը	480—485
Ուզուն գալա բաղար քէօյ	530
Թրեբօվա Լուսէլի օգկա	330
Էսքիշէհ » »	340
Տիմէթօգա » »	330—340
Փիլիպէ » »	. . . . .
Կէրասիմ » »	330—340
Հարքէօյու » »	330—340
Ամեր եկրագէ » »	. . . . .

ԶԱՅԻՐԻ ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 8

Թաղդան սէրթ դրամ	56—58
Գորբա » »	55
Իսմայիլ » »	. . . . .
Բուսէլի Պուլբագ » »	. . . . .
Բուսէլի Պուրղաղ » »	40—42
» 2 » » »	. . . . .
» 3 » » »	. . . . .
Իտալա գրբնօվ » »	. . . . .
Իսմայիլ » »	. . . . .
» 2 » » »	. . . . .
Բուսէլի Պուրկաղ գրբզլէմա » »	36—38
Բուսէլի Պուլբագ » »	. . . . .
» 2 » » »	. . . . .
» 3 » » »	. . . . .
Սամսոն սէրթ » »	48
Սամսոն գրբզլէմա » »	. . . . .
Գալաս գօգօրօգ (մրբրբ պու զամա) »	28
Բուսէլի օսմանլը մալլա ֆագ տանէ »	. . . . .
Սրբա Գրբրբգ » »	. . . . .
» բուսէլի վէ Ընտաօլու »	19—20
Զամտար » »	. . . . .
Բուսէլի քէթէն թոխումա » »	. . . . .
Ընտաօլու » » »	. . . . .

Գալատէ զէքր օլունան սէրթ վէ գրբզլէմա պուղտայ վէ արբա 350.000 բիկէ մէվքուֆ պու լունուր։

ՄԷՃՄՈՒԱՑԸ ՀԱՎԱՏԻՍ

ՄԻՍՄՈՒՐԱՐԸՆԸՆ ԻՍՄ ՎԷ ՄԱՀԱԼԼԷՐԻ

ԱՍԻԱ ԱՆԷ · Կէօյիք Եէնի խանտա · Թիւլկէնտճեան Յովակիմ աղա ։

ԻԶՄԻՐ · Սիմճեան Յովհաննէս աղա · Սահաթճը ։

ՊՈՒՍԱ · Կիմիճեան Նշան աղա ։

ԷՏԻՐՆԷ · Պրուսալը Յակէփ աղա ։

ՎԱՐՆԱ · Իզմիրլի Պատմաճեան Կարապէտ աղա ։

ՍԻԼԻՍՏՐԻԱ · Հաճի Պօղոսեան Վարդան Գէորգ աղա ։

ԱՏԻՆԱ · Բալամուտ օղլու Յակոբ աղա ։

ՊԻԼԷՃԻԿ · Տէրդասիթ օղլու Պէտրոս աղա ։

ԳԱՅՍԷՐԻ · Պէյէրեան Խաչով Պէյ ։

ԷՆԳԱՄԷ · Սինեօր Զիօվանի Լէօնարտէ ։

ԷԿԻՆ · Թարագճեան Յովսէփ աղա ։

ԿԷՅՎԷ · Եբրահամեան Սարգիս աղա ։

ԻԶՄԻՏ · Լարտոլեան Գէորգ աղա ։

ՄԱՐԱՇ · Չորպաճը օղլու Հաճի Տէվլէթ աղա ։

ԵՐԶՐՈՒՄ · Շապանեան Գրիգոր աղա ։

ՄԻՒԼԼԻՖԻ ԳԱՂԶԷԹԱ

ՅՈՎՍԷՓ ՎԱՐԴԻԱՆԵԱՆ

Ց. ՄԻՒՏԷՆՏԻՍԵԱՆԸՆ ԹԱՊԱՐԱՆԻՆ